

# คำราชาศัพท์และคำสุภาพ





# คำราชาศัพท์



- ความหมายของคำราชาศัพท์
- คือ คำเฉพาะที่ไพเราะใช้สำหรับเปิดทูลพระเจ้าแผ่นดิน เจ้านาย พระภิกษุ และสุภาพชน
- คำราชาศัพท์ ตามรูปศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์แต่ในปัจจุบัน
- คำราชาศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำสุภาพ ไพเราะที่ใช้ให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคลในสภาพสังคมไทย ซึ่งผู้ที่ต้องใช้คำราชาศัพท์ด้วยมี ดังนี้
- พระมหากษัตริย์
- พระบรมวงศานุวงศ์
- พระภิกษุ
- ขุนนางข้าราชการ
- สุภาพชน



# ลำดับชั้นของคำราชาศัพท์

การจำแนกคำราชาศัพท์ แบ่งออกเป็นลำดับ ดังนี้

1. พระมหากษัตริย์
2. พระบรมวงศานุวงศ์
3. พระภิกษุ สามเณร
4. ข้าราชการชั้นสูงและผู้มียศศักดิ์
5. สุภาพชนทั่วไป



# ชนิดของคำราชาศัพท์

## 1. นามราชาศัพท์

พระบรม, พระราช, พระ, พระบรม  
ใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น  
เช่น พระบรมราโชวาท , พระบรมมหาราชวัง, พระราช

ใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินีนาถ, พระยุพราช, พระบรมราชกุมารี เช่น พระราชวัง พระราชประวัติ พระราชนิพนธ์ , พระ ใช้นำหน้าเรียกอวัยวะ เครื่องใช้ เช่น พระกรรณ พระที่นั่ง พระเชนย พระสหาย เป็นต้น





## 2. สรรพนามราชาศัพท์ คือ

### คำพูดที่ใช้แทน ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง

| คำราชาศัพท์                             | ผู้พูด         | ผู้ฟัง                | ผู้ที่กล่าวถึง |
|-----------------------------------------|----------------|-----------------------|----------------|
| พระมหากษัตริย์<br>สมเด็จพระบรมราชินีนาถ | ข้าพระพุทธเจ้า | ใต้ฝ่าละอองธุรีพระบาท | พระองค์        |
| พระราชินี<br>พระยุพราช                  | ข้าพระพุทธเจ้า | ใต้ฝ่าละอองธุรีพระบาท | พระองค์        |
| พระราชวงศ์ชั้นสูง                       | ข้าพระพุทธเจ้า | ใต้ฝ่าพระบาท          | พระองค์        |
| พระราชวงศ์ชั้นรอง                       | เกล้ากระหม่อม  | ฝ่าพระบาท             | ท่าน           |
| พระราชวงศ์ชั้นรอง                       | เกล้ากระหม่อม  | ฝ่าพระบาท             | ท่าน           |
| ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่                    | กระผม          | ท่าน                  | ท่าน           |
| พระ                                     | กระผม          | พระคุณเจ้า            | ท่าน           |

# คำราชาศัพท์

## ที่คำขึ้นต้นและคำลงท้ายในการกล่าวบังคมทูล

|                                                |                                                |                                                                                      |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| พระมหากษัตริย์<br>สมเด็จพระบรมราชินีนาถ        | ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า<br>ปกกระหม่อม  | ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ                                                          |
| พระราชินี พระยุพราช<br>พระบรมราชกุมารี         | ขอพระราชทานกราบบังคมทูล<br>ทราบบฝ่าละอองพระบาท | ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ<br>ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณา<br>โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม |
| สมเด็จพระเจ้าฟ้า                               | พระราชทานกราบทูลทราบบฝ่าพระ<br>บาท             | ควรมิควรและแต่จะโปรดเกล้า<br>โปรดกระหม่อม                                            |
| พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า                      | ขอประทานกราบทูลทราบบฝ่าพระบาท                  | ควรมิควรและแต่จะโปรดเกล้า<br>โปรดกระหม่อม                                            |
| พระอนุวงศ์พระเจ้าบรมวงศ์<br>เธอและพระวรวงศ์เธอ | กราบทูลทราบบฝ่าพระบาท                          | ควรมิควรและแต่จะโปรด                                                                 |

### 3. กริยาราชศัพท์

คำกริยาที่เป็นราชศัพท์อยู่แล้ว ให้ใช้ได้ทันที

เช่น ตรัส เสวย ประสูติ สวรรคต ถวายบังคมลา ประชวร ประทับ

ใช้คำว่า ทรง นำหน้าคำกริยา เช่น ทรงวิ่ง ทรงยินดี ทรงสร้าง ทรงสกี

ใช้คำว่า ทรง นำหน้า คำนาม เช่น ทรงฟุตบอล ทรงรถ ทรงดนตรี

ใช้คำว่า ทรง นำหน้า คำราชศัพท์ เช่นทรงพระอักษร ทรงพระราช  
นิพนธ์

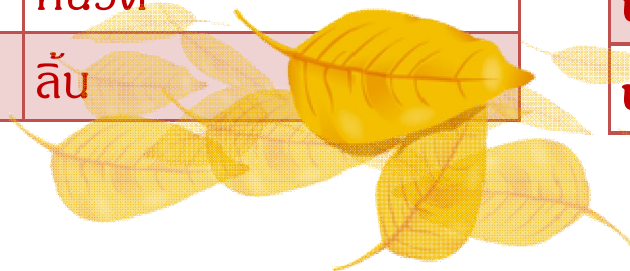


# คำราชาศัพท์เบื้องต้น

## หมวดอวัยวะร่างกาย

| หมวดอวัยวะร่างกาย |                         |
|-------------------|-------------------------|
| ราชาศัพท์         | ความหมาย                |
| พระเจ้า           | หัว ศรีษะ               |
| พระเศียร          | หัว ศรีษะ               |
| เส้นพระเจ้า       | เส้นผม (พระมหากษัตริย์) |
| พระเกศา พระเกศ    | เส้นผม                  |
| พระนาสิก          | จมูก                    |
| พระปาง            | แก้ม                    |
| พระมัสสุ          | หนวด                    |
| พระชีวหา          | ลิ้น                    |

|            |                                          |
|------------|------------------------------------------|
| พระหนุ     | ตา                                       |
| พระอังสา   | บ่า ไหล่                                 |
| พระพาหา    | แขน ด้านบน                               |
| พระกร      | แขน ด้านล่าง (ตั้งแต่ข้อศอก จนถึงข้อมือ) |
| พระอุทร    | ท้อง                                     |
| พระขนอง    | หลัง                                     |
| พระชานุ    | เข่า                                     |
| พระอันตคุณ | ลำไส้                                    |
| พระเขฬะ    | น้ำลาย                                   |
| พระเสโท    | เหงื่อ                                   |
| พระอัฐิ    | กระดูก                                   |





# คำราชาศัพท์เบื้องต้น

## หมวดเครื่องแต่งกาย

| หมวดเครื่องแต่งกาย |             |
|--------------------|-------------|
| ราชาศัพท์          | ความหมาย    |
| ฉลองพระองค์        | เสื้อ       |
| พระสนับเพลา        | กางเกง      |
| พระภูษา            | ผ้าถุง      |
| ผ้าซับพระพักตร์    | ผ้าเช็ดหน้า |
| ฉลองพระบาท         | รองเท้า     |
| ลาดพระบาท          | พรมทางเดิน  |



|                 |                  |
|-----------------|------------------|
| พาหุรัด         | กำไลต้นแขน       |
| พระธำมรงค์      | แหวน             |
| โต๊ะทรงพระอักษร | โต๊ะเขียนหนังสือ |
| พระที่นั่ง      | ที่นั่ง          |
| दनฉ่อง          | กระจก            |
| พระสาาง         | หวี              |
| พระโอสกมววน     | บุหรี            |
| น้ำจันท์        | เหล้า            |
| พระกลต          | ร่ม              |



| หมวดกริยา   |                |
|-------------|----------------|
| ราชาศัพท์   | ความหมาย       |
| ทรงกราบ     | กราบ           |
| แต่งองค์    | แต่งตัว        |
| ประทับ      | นั่งอยู่       |
| ทรงยืน      | ยืน            |
| เสวย        | รับประทานอาหาร |
| กราบทูลเชิญ | เชิญ           |
| ประชวน      | ป่วย           |
| สวรรคต      | ตาย            |

# คำที่ใช้กับพระสงฆ์

| ใช้กับพระสงฆ์ |                    |
|---------------|--------------------|
| คำสามัญ       | คำที่ใช้กับพระสงฆ์ |
| กิน           | ฉัน                |
| นอน           | จำวัด              |
| โกนผม         | ปลงผม              |
| ไปสั้วม       | ไปถาน              |
| เลี้ยงพระ     | ยังดาส             |
| คนรู้จัก      | โยม                |
| รับเชิญ       | รับนิมนต์          |

| คำสามัญ       | คำที่ใช้กับพระสงฆ์ |
|---------------|--------------------|
| ขอให้         | ขอกวาย             |
| สวดมนต์       | ทำวัตร             |
| ไหว้          | นมัสการ            |
| อาบน้ำ        | สรงน้ำ             |
| แจ้งความผิด   | ปลงอาบัติ          |
| ยา            | ติลานเภสัช         |
| กวาย          | ประเคน             |
| รับของใส่บาตร | บิณฑบาต            |
| แต่งตัว       | ครองผ้า            |

# คำสุภาพ

| คำสามัญ   | คำสุภาพ     |
|-----------|-------------|
| ผักบุง    | ผักทอดยอด   |
| รากดิน    | ไต้เดือน    |
| ปลายาว    | ปลาไหล      |
| ขนมทองฟู  | ขนมตาล      |
| ปฏึกม     | คนต้อนรับ   |
| ผักรุ้นอน | ผักกระเฉด   |
| วานร      | ลิง         |
| ครรรค์    | ตั้งห้อง    |
| ไม้ตีพริก | สากกระเบือ  |
| นารีจำศีล | กล้วยบัวขี้ |
| ยาจก      | ขอทาน       |
| มักชิกา   | แมลงวัน     |